

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. директора
Навчально-наукового інституту
«Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

Микола ГИСАРЕВСЬКИЙ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ТРЕТІЙ СЕКТОР І СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА
У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ»**

рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

галузь знань: 29 – Міжнародні відносини

спеціальність: 292 – Міжнародні економічні відносини

вид дисципліни: за вибором

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
17 вересня 2024 року, протокол № 2

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Владислав ГОНЧАРЕНКО, д-р екон. наук, професор,
професор кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ХНУ імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Протокол № 2 від 9 вересня 2024 року

В.о. завідувача кафедри

_____ Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Міжнародні економічні відносини»

Гарант освітньо-наукової програми

_____ Олена ДОВГАЛЬ

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Протокол № 1 від 17 вересня 2024 року

Голова науково-методичної комісії

_____ Ганна ПАНАСЕНКО

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету
міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу
Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

“ ” 20..... р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ТРЕТІЙ СЕКТОР І СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА
У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ»**

рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

галузь знань: 29 – Міжнародні відносини

спеціальність: 292 – Міжнародні економічні відносини

вид дисципліни: за вибором

факультет: міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

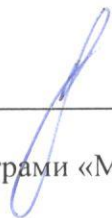
2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
28 серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Владислав ГОНЧАРЕНКО, д-р екон. наук, професор,
професор кафедри міжнародних економічних відносин
імені Артура Голікова ХНУ імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова
Протокол № 19 від 26 серпня 2024 року

В.о. завідувача кафедри

_____ Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Міжнародні економічні відносини»

Гарант освітньо-наукової програми

_____ Олена ДОВГАЛЬ

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Протокол № 16 від 28 серпня 2024 року

Голова науково-методичної комісії

_____ Олена МИКОЛЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Третій сектор і соціальна економіка у світовому господарстві» складена відповідно до програми підготовки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» кваліфікації доктор філософії з міжнародних економічних відносин.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Дисципліна є унікальною у своєму роді і викладається лише на факультеті міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу. Тому знання і практичні навички, отримані при вивченні цієї навчальної дисципліни, не тільки сприятимуть підвищенню рівня особистої конкурентоспроможності на ринку праці, а й знаходженню реальної роботи у цьому перспективному секторі економіки.

У різних країнах існує широкий спектр соціально-орієнтованих підприємств та організацій, об'єднаних узагальнюючим терміном «третій сектор» ("third sector") або «соціальна економіка» ("social economy"), які за своїми цілями, принципами та механізмами діяльності суттєво відрізняються від традиційних суб'єктів державного та приватного секторів. Кооперативи, асоціації, громадські організації, фонди місцевого розвитку, соціальні підприємства та інші представники «третього сектора» виконують свою соціально-економічну місію у сільському господарстві, екології, фінансах, місцевому розвитку та багатьох інших сферах, яким із різних причин недостатньо уваги приділяється з боку бізнесу чи держави. Доповнюючи їх, організації «третього сектору» у своїй діяльності не прагнуть до отримання прибутку, тому роблять економіку та суспільство більш соціальними й орієнтованими на потреби людей.

Мета викладання навчальної дисципліни – формування необхідних теоретичних знань та практичних навичок, які дозволять ефективно використовувати на практиці світовий досвід різних форм і моделей третього сектора і соціальної економіки на рівні, який відповідав би вимогам підготовки докторів філософії.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни – формування та розвиток у здобувачів програмних компетентностей, необхідних для розв'язання ними актуальних проблем дослідницько-інноваційної, професійної та викладацької діяльності у сфері міжнародних економічних відносин та відображення їх у власному науковому дослідженні.

1.3. Кількість кредитів – 5.

1.4. Загальна кількість годин – 150.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
Обов'язкова / За вибором
Денна форма навчання
Рік підготовки
2-й
Семестр
3-й
Лекції
14 год.
Практичні, семінарські заняття
16 год.-
Самостійна робота
120 год.
Індивідуальні завдання
-

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття «третій сектор» і «соціальна економіка» та їх еволюція

Поняття «третій сектор» і його відмінність від державного та приватного секторів економіки. Виникнення понять «соціальна економіка» та «третій сектор». Взаємозв'язок та відмінність понять «третій сектор», «третинний сектор», «соціальна економіка», «соціально-орієнтована економіка», «солідарна економіка», «неприбуткові організації», «неприбуткові підприємства та установи», «непідприємницькі товариства», «неурядові організації», «громадські об'єднання (організації)», «некомерційні організації», «організації громадянського суспільства», «волонтерські організації». Підходи до класифікації організацій «третього сектора» та соціальної економіки.

Тема 2. Теоретичні концепції «соціальної економіки» та «третього сектору»

Концепції соціальної економіки Ш. Дюнуайє, Л. Вальраса, К.-Г. Касселя. Альтернативні погляди на соціальну економіку Ш. Жида. Фактори попиту і пропозиції у діяльності організацій третього сектора. Теорія «суспільних благ». Теорія «інформаційної асиметрії». Інституційно-економічні підходи. Соціологічні підходи. Європейські критерії приналежності організацій до соціальної економіки.

Тема 3. Неприбуткова діяльність та неприбуткові організації в ринковій економіці

Поняття доходу та прибутку у бізнесі та третьому секторі: принципові відмінності. Неринкові (позаринкові) інституції в ринковій економіці. Особливість доходу та прибутку організацій «третього сектора» та «соціальної економіки». Неприбуткова природа господарської діяльності. Діяльність за собівартістю та самоокупність. Прибуток як мета діяльності і як засіб для досягнення іншої мети – принципова різниця. Використання прибутку для суспільних та громадських потреб. Додаткові джерела фінансування. Співвідношення економічних та соціальних вимірів діяльності. Проблеми комерціалізації та «грантоїдства».

Тема 4. Кооперативи як найстаріші суб'єкти соціальної економіки та «третього сектора»

Причини виникнення кооперативів. Особливості кооперативів та їх відмінності від різних організаційно-правових форм бізнесу. Неприбуткова природа кооперативів. Сфери діяльності кооперативів. Сільськогосподарські, споживчі, кредитні, страхові, житлові, енергетичні та інші види кооперативів. Кооперативи споживачів та кооперативи підприємців, їх класифікація. Розвиток кооперативів в різних країнах світу та сферах економіки. Національні кооперативні системи різних країн. Міжнародний кооперативний альянс (ICA) та інші міжнародні об'єднання кооперативів. Підтримка розвитку кооперативів на рівні ООН, МОП та інших міжнародних організацій.

Тема 5. Асоціації, фонди та інші суб'єкти соціальної економіки та «третього сектора» у світовому господарстві

Асоціації, взаємні товариства, фонди та організації «громадянського суспільства» як суб'єкти соціальної економіки і «третього сектора». «Соціальні підприємства» та «соціально відповідальні підприємства», їх принципові відмінності. Корпоративна соціальна відповідальність. Особливості і критерії соціального підприємництва. Внесок «третього сектору» в досягнення цілей сталого розвитку ООН.

Тема 6. Особливості організаційної структури та менеджменту організацій «третього сектора» та соціальної економіки

Природа членства та демократичного управління в організаціях «третього сектора» та соціальної економіки. Загальні збори як вищий орган управління. Принцип «один член –

один голос» та його значення. Виборність представницьких органів управління. Підзвітність органів управління та контроль за їх діяльністю. Наглядові ради та особливості їх діяльності.

Тема 7. Організації «третього сектора» та соціальної економіки в Україні

Види організацій «третього сектора» і соціальної економіки в законодавстві України. Законодавче регулювання діяльності окремих суб'єктів третього сектора і соціальної економіки (кооперативів, кредитних спілок, громадських об'єднань, соціального бізнесу тощо). Практичні аспекти створення та організації діяльності. Особливості бізнес-планування та фінансування. Взаємодія і взаємовідносини організацій «третього сектора» з суб'єктами ринку (бізнесом) та державою. Питання етики та дискредитації ідеї «третього сектора» та соціальної економіки в Україні. Впровадження європейських практик «третього сектора» та підприємств соціальної економіки для формування в Україні соціально-орієнтованої ринкової економіки європейського типу.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		л	с	інд	сп
Тема 1. Поняття «третій сектор» і «соціальна економіка» та їх еволюція	22	2	2		18
Тема 2. Теоретичні концепції «соціальної економіки» та «третього сектору»	22	2	2		18
Тема 3. Неприбуткова діяльність та неприбуткові організації в ринковій економіці	21	2	2		17
Тема 4. Кооперативи як найстаріші суб'єкти соціальної економіки та «третього сектора»	21	2	2		17
Тема 5. Асоціації, фонди та інші суб'єкти соціальної економіки та «третього сектора» у світовому господарстві	21	2	2		17
Тема 6. Особливості організаційної структури та менеджменту організацій «третього сектора» та соціальної економіки	21	2	2		17
Тема 7. Розвиток організацій «третього сектора» та соціальної економіки в Україні	22	2	4		16
1. Усього годин	150	14	16		120

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ, ЛАБОРАТОРНИХ) ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
2.	Тема 1. Поняття «третій сектор» і «соціальна економіка»	2
3.	Тема 2. Теоретичні концепції «соціальної економіки» та «третього сектора»	2
4.	Тема 3. Неприбуткова діяльність та неприбуткові організації в ринковій економіці	2
5.	Тема 4. Кооперативи як найстаріші суб'єкти соціальної економіки та «третього сектора»	2
6.	Тема 5. Асоціації, фонди та інші суб'єкти соціальної економіки та «третього сектора» у світовому господарстві	2

7.	Тема 6. Особливості організаційної структури та менеджменту організацій «третього сектора» та соціальної економіки	2
8.	Тема 7. Розвиток організацій «третього сектора» та соціальної економіки в Україні	4
	Разом	16

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ теми	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Розкрити відмінності понять «неприбуткові організації» та «соціальне підприємство» в українському та європейському законодавстві	18
2.	Зробити порівняльний аналіз концепцій соціальної економіки Ш.Дюнуайє та Ш.Жида	18
3.	Обґрунтувати принципову відмінність природи прибутку у бізнесі та третьому секторі	17
4.	Проаналізувати сучасний стан і проблеми розвитку кооперативів в країнах ЄС	17
5.	Визначити відмінності між термінами «соціальне підприємство» та «соціально відповідальне підприємство» за європейським законодавством.	17
6.	Проаналізувати відмінності управління кооперативами і фондами	17
7.	Розробити механізми впровадження європейських практик «третього сектора» та підприємств соціальної економіки для формування в Україні соціально-орієнтованої ринкової економіки європейського типу.	16
	Разом	120

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання – взаємодія між викладачем і аспірантом, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до аспіранта, а також самостійної та індивідуальної роботи аспіранта. При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:
 - словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
 - наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
 - практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).
2. За організаційним характером навчання:
 - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
 - методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
 - методи контролю та самоконтролю у навчанні;
 - бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.
3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння теми (**поточний контроль**) контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей, **проміжний контроль** – на семінарських підсумкових заняттях або виконанням практичних завдань за темами курсу.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки аспірантів: виконання практичних завдань за темами курсу; тестові завдання; підготовка есе; письмова форма заліку.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст залікового завдання й оцінювання відповідей на заліку:

- теоретичне питання – 20 балів
- творче питання – 20 балів

Критерії оцінювання відповідей під час проведення підсумкового контролю:

- **15-20 балів** – відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; аспірант впевнено володіє теоретичним та фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, вміє виявити тенденції, визначити перспективи; аспірант має навички користування фактичним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях; відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.
- **10-15 балів** – відповідь правильна, послідовна, логічна, але аспірант допускає у викладі окремі незначні пропуски теоретичного фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, орієнтується в матеріалі; аспірант має навички користування фактичним матеріалом.
- **5-10 балів** – аспірант не володіє більшою частиною теоретичного фактичного матеріалу, допускає істотні пропуски у відповіді, не впевнено орієнтується у нормативній базі, теоретичних засадах, не вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.
- **1-5 балів** – аспірант виявляє незнання більшої частини теоретичного та фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки.
- **0 балів** – відповідь відсутня або не відповідає змісту завдання.

У разі використання заборонених джерел на заліку аспірант на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

8. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота							Разом	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	60	40 (по 20 балів за теоретичне та творче питання)	100
8	8	8	8	8	10	10			
60									

Під час роботи на практичних заняттях протягом семестру аспіранти мають можливість отримати максимум 60 балів, з них:

- фронтальні опитування за темами, доповіді із презентаціями (5 балів за кожний виступ максимум);
- виконання самостійних письмових завдань (Практична робота 1 – 20 балів, Практична робота 2 – 20 балів);

У разі, якщо з поважних причин студент не відвідував навчальні заняття, він має обов'язково виконати завдання (оцінюється максимум у 20 балів) і підготуватися до усного опитування за усіма темами у форматі очного спілкування в аудиторії або zoom-відеоконференції.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	зараховано
70 – 89	
50 – 69	
1 – 49	не зараховано

Критерії оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Знання аспірантів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- **«90–100» (відмінно)** – аспірант міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;
- **«70–89» (добре)** – аспірант добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладення теоретичного змісту або при аналізі практичного;
- **«50–69» (задовільно)** – аспірант в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.
- **«0–49» (незадовільно)** – аспірант не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Проблеми розвитку третього сектора та соціально-орієнтованої економіки в Україні і світі: збірник наукових праць учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції 30 березня 2021 року., 2021. 141 с., ISBN 978-966-192-209-8 <https://www.researchgate.net/publication/353047264> **THE THIRD SECTOR AND SOCIAL ECONOMY Ukrainian and international experiences**

2. Гончаренко В.В., Пантелеймоненко А.О. Дискусійні аспекти використання терміна «Соціальна економіка» в сучасній українській економічній науці // Історія народного господарства та економічної думки України. Збірник наукових праць Інституту економіки та прогнозування НАН України . – 2020. - № 53. - с.83-102. <https://www.researchgate.net/publication/342878557> **Discussion aspects of using the term S**

[ocial Economy in modern Ukrainian economic science Goncarenko VV Pantelejmonenko AO Diskusijni aspekti vikoristanna termina Socialna ekonomika v sucasnij ukrainsk](#)

3. Pestoff Victor A. (2021) Third Sector and Cooperative Services an Alternative to Privatization. Co-production and Japanese Healthcare, Routledge, 2021, https://www.researchgate.net/publication/350402715_Chapt_2_Third_Sector_and_Cooperative_Services

4. Social Economy (2016). European Parliament. DIRECTORATE GENERAL FOR INTERNAL POLICIES POLICY DEPARTMENT A: ECONOMIC AND SCIENTIFIC POLICY. 123p. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578969/IPOL_STU%282016%29578969_EN.pdf

5. F. Moulaert and O. Ailenei. (2005) Social Economy, Third Sector and Solidarity Relations: A Conceptual Synthesis from History to Present. Urban Studies, Vol. 42, No. 11, 2037–2053. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.462.7883&rep=rep1&type=pdf>

6. The Social Economy in the European Union. Brussel: European Economic and Social Committee Comité économique et social europ, 2012. 34 p.

7. The social economy: the worldwide making of a third sector. 2009. 38 p. URL: <https://orbi.uliege.be/bitstream/2268/13613/1/Chap%201%20Defourny%20Develtere.pdf> (Last accessed: 22.03.2020).

Додаткова література

1. Дерев'янюк Ю. М., Мельник Л. Г., Кубатко О. В. Соціальна та солідарна економіка: поняття та сутність, досвід та перспективи. *Механізм регулювання економіки*. 2014. № 3. 89–98.

2. Сімахова А. О. Еволюція підходів до трактування соціальної економіки у глобальному розумінні *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Світове господарство та міжнародні економічні відносини*. 2017. Випуск 9. С. 80–89.

3. 70 years of social market economy. URL: <https://www.deutschland.de/en/topic/business/social-market-economy-in-germany-growth-and-prosperity> (Last accessed: 23.03.2020)

4. Birkhölzer K. Historische Entwicklung und Wirkungsanalyse sozialer Unternehmen in Deutschland. URL: http://base.socioeco.org/docs/historische_entwicklung_und_wirkungsanalyse_sozialer_unternehmen_in_deutschland.pdf (Last accessed: 22.03.2020)

5. Cassel G. Theoretische Sozialökonomie. Leipzig: C. F. Winter. English translation 1923: The Theory of Social Economy, London: T. F. Unwin. 1918 URL: <https://mises.org/library/theory-social-economy> (Last accessed: 21.03.2020)

6. Demoustier D., Rousselière D. Social Economy as Social Science and Practice: Historical Perspectives on France. URL: http://base.socioeco.org/docs/cahr_emoi6.pdf (Last accessed: 21.03.2020)

7. Gide Ch. Economie Sociale. Les Institutions de Progrès Social. Paris: L. Larose et L. Tenin, 1912. 587 p.

8. Liger Q., Stefan M., Britton J. Social economy. Directorate general for internal policies. Policy department a: economic and scientific policy. Brussels: European Parliament's Committee on Internal Market and Consumer Protection, 2016. 120 p.

9. Moulaert F. Social Economy, Third Sector and Solidarity Relations: A Conceptual Synthesis from History to Present. Urban Studies. 2005. October. – Vol. 42. № 11. P. 2037–2053.

10. Recent Evolutions of the Social Economy in the European Union. Study. Directors: Monzón J. L., Chaves R. Brussel: European Economic and Social Committee, 2017. 122 p.

11. Social economy in the EU. URL: https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy_en (Last accessed: 21.03.2020).

12. THE EUROPEAN SUMMIT ON SOCIAL ECONOMY. URL: <HTTPS://WWW.CLUSTERCOLLABORATION.EU/NEWS/EUROPEAN-SUMMIT-SOCIAL-ECONOMY> (LAST ACCESSED: 21.03.2020).

13. The Social Economy in the European Union Brussel: European Economic and Social Committee Comité économique et social europ, 2012. 34 p.

14. The social economy: the worldwide making of a third sector. 2009. 38 p. URL: <https://orbi.uliege.be/bitstream/2268/13613/1/Chap%201%20Defourny%20Develtere.pdf> (Last accessed: 22.03.2020).

15. Valentinov V. Non-Market Institutions in Economic Development: The Role of the Third Sector. Development and Change. 2008. Vol. 39. № 3. P. 477–485. doi: 10.1111/j.1467-7660.2008.00489.x

16. Valentinov V. Third sector organizations in rural development: a transaction cost perspective. Agricultural and Food Science. 2009. Vol. 8. P. 3–15. doi: 10.2137/145960609788066825

Посилання на інформаційні ресурси в інтернеті

- <http://civicua.org> – електронний портал суспільних організацій України
- <http://europa.eu.int/> – електронний портал Євросоюзу
- <http://www.bank.gov.ua/> – офіційний сайт Національного банку України
- <http://www.cordis.lu/> – Європейська асоціація трансферу технологій, інновацій та промислової інформації
- <http://www.dffd.gov.ua/> – офіційний сайт Державного Фонду фундаментальних досліджень України
- <http://www.economist.com/> – сайт журналу *Economist*
- <http://www.ei.com.ua/> – інформаційне агентство Експресінформ – основні фінансові індикатори України
- <http://www.europe-innova.eu/> – Європейський портал щодо ініціатив у сфері інновацій
- <http://www.imf.org/> – офіційний сайт Міжнародного валютного фонду
- <http://www.kmu.gov.ua/> – урядовий портал Кабінету Міністрів України
- <http://www.me.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України
- <http://www.nttc.edu/> – Національний Центр Технологічного Трансферу (NTTC), створений Конгресом США у 1989 р.
- <http://www.osce.org/> – офіційний сайт Організації безпеки та співробітництва в Європі

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.